

Випадки захоплення людей в заручники в Україні не афішувалися. Їх було більше, ніж ті, які обговорювалися у пресі, як, наприклад, захоплення піратами українських моряків.

Стосовно розвитку ситуації під час війни на території України – важко робити прогнози. Ситуація загострюється, і ті, кого називаємо терористами, будуть намагатися використати всі можливості, щоб втримати транспорт, мати змогу покинути територію і використовувати заручників як живий щит. Це знову класика, від якої ми нікуди не подінемося.

ВАЖЛИВО: в умовах міжнародного збройного конфлікту категорично заборонене затримання цивільних осіб, відповідно до статей 34, 49 Конвенції про захист цивільного населення від 12.08.1949 року, статті 75 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (протокол 1) від 08.06.1977 року.

ЯК ЗРОБИТИ ТАК, ЩОБ НЕ СТАТИ ЖЕРТВОЮ БОЙОВИКІВ ТА НЕ ПОТРАПИТИ В ПОЛОН?

- ніколи не віддавайте нікому свої документи, пред'являйте їх лише прикордонникам, та заздалегідь зробіть копії;
- не сідайте в авто до незнайомих людей. Якщо доведеться – сфотографуйте його номер та відправте фото друзям;
- не віддавайте нікому свій телефон;
- не довіряйте незнайомим людям – вони можуть бути залучені до торгівлі людьми;
- тримайте зв'язок з рідними, розповідаючи їм про деталі – зокрема, де пропонують поселитися або працювати. Домовтеся про кодове слово на випадок небезпеки.
- стосовно перебування на території підвищеного ризику бойових дій чи просто підвищеної криміногенної обстановки, потрібно дотримуватися простих правил, які допоможуть зберегти життя і не потрапити в таку ситуацію. Наприклад, обов'язково потрібно знати, де ви зараз знаходитесь, мати з собою карту і чітко собі уявляти ситуацію на цій території. Завжди будьте зі зв'язком, майте з собою заряджений мобільний телефон для того, щоб вас могли знайти та надати допомогу, не розшукуючи.
- будьте готові до найгіршого, спостерігайте й зберігайте ініціативу.
- у випадку небезпеки ні в якому разі не впадайте в пасивний стан, продовжуйте діяти.
- не потрібно знічуватись, не потрібно боятись, якщо потрібно – кличте на допомогу, втікайте.
- навіть, якщо ніхто не зможе надати Вам допомогу, це приверне увагу, принаймні будуть свідки, які зможуть розказати, в якій автомобіль

вас штовхнули, хто, що це були за люди та які вони мали особливі прикмети. Це зможе допомогти людям, які будуть вас розшукувати.

- не рекомендується виходити на прогулянки одному в небезпечних частинах навіть мирних країн, не кажучи вже про ту ситуацію, яка склалася у нас в Україні. По можливості варто ходити в компанії з двох-трьох осіб, хтось з близьких завжди має знати, де ви знаходитесь.

Як поводити себе людям, які потрапили у подібну ситуацію, а також їх родичам, є ряд рекомендацій, розроблених спеціалістами з екстремальних перемовин.

Ті викрадення, які зараз відбуваються, переважно носять хаотичний, фактично це щось, що йде поруч з мародерством чи пограбуванням.

Ситуація доходить до критичного стану через те, що близька людина втягнута в ситуацію емоційно й перестає мислити логічно і врівноважено. Немає чого приховувати – це важко і підготовленим людям, коли на кону – життя людини, проте коли це життя не чужої для тебе людини – це важче в сотні разів.

Перемови потрібно вести або спеціалісту, або родичу під постійним контролем спеціаліста, який буде допомагати, направляти. Також часто виникає необхідність під час переговорів перевіряти ситуацію на реальність – тобто, чи ми ще торгуємося за живу людину, чи торг вже взагалі немає сенсу. Тобто, взагалі – чи ті речі, які говорять викрадачі, є реальними, чи ми хочемо видавати їх за реальні.

Важливо!!!! У випадку, якщо вам надійшов дзвінок після зникнення вашої близької людини чи ви ще не знаєте, де ця людина, а вам вже надійшов дзвінок про викрадення, ні в якому разі не виконуйте ніяких вимог, перш ніж не впевнитесь, що це дійсно правда, що вони дійсно утримують цю людину.

Ви повинні в режимі реального часу почути її голос, дізнатися, як з нею поводяться і впевнитися, що це – не запис, який був зроблений, наприклад, добу тому. Потрібно проявити настирливість і до початку будь-яких переговорів з викрадачами з'ясувати, з якого предмету ви проводите переговори: чи дійсно вони утримують в заручниках вашого родича; чи вам просто зателефонували шахраї; чи людина жива, а не загинула при спробі втекти.

Людина має розповісти про її стан здоров'я, як вона себе почуває та як з нею поводяться. Потрібно спробувати заспокоїти людину, попросити не хвилюватися, запевнити в тому, що його звільнять і все буде добре. Вам потрібно одразу дати зрозуміти викрадачам, що ви готові йти на перемовини і торгуватись, але тільки з приводу живої людини. Вони повинні чітко зрозуміти, що поки людина, яку вони утримують в заручниках, жива, вони мають шанс отримати бажане. Після цього, як правило, вони висувають свої вимоги. Їх потрібно занотувати дослівно, слово в слово.

Як має поводити себе людина, яка потрапила у полон, щоб повернутися живою і здоровою?

По-можливості треба налаштуватися на довгий марафон, тому що, як правило, операції зі звільнення заручників тривають від 24 до 48 годин. Це середній час, хоча історія знає і набагато довші випадки. Ви повинні бути налаштовані оптимістично, у випадку, якщо є така необхідність, потрібно намагатися економити сили, воду, навіть повітря, якщо це герметичне приміщення.

Вас не звільнять моментально, але в будь-якому випадку звільнять і ніхто не припинить пошуків до тих пір, поки ваша доля не стане відомою. Якщо є можливість рухатися, рекомендую проводити короткотривалу розминку, для того, щоб бути готовими в будь-який момент піднятися, сісти, пробігти, і якщо з'явиться можливість для втечі, щоб ви змогли її використати повноцінно. Намагайтеся контролювати свій психологічний стан, при цьому хто знає молитви – може молитися, можна вирішувати прості арифметичні задачки, повторювати про себе вірші. Намагайтеся не впадати в паніку і зберігати свідомість ясною. Ви повинні твердо знати, що з викрадачами ведуться перемовини і вас неодмінно звільнять.

Якщо є можливість контактувати з викрадачами, як говорити з цими людьми і чи варто взагалі з ними говорити?

З ними варто говорити. Рекомендовано не надавати їм ніякого спротиву, оскільки ці люди зазвичай краще фізично підготовлені і це може погано закінчитися для здоров'я заручника. Ні в якому разі не намагайтеся видерти зброю, бо ваша задача номер один – це вижити. Намагайтеся встановити нормальні стосунки з викрадачами, не звинувачуйте їх ні в чому, не збільшуйте їхню агресію, не намагайтеся апелювати до їхньої совісті, тому що люди, які пішли на такі кроки, зі своєю совістю вже все вирішили.

Запам'ятайте: Часто люди, які захоплюють заручників, перебувають у зміненому стані свідомості – під впливом наркотичних засобів чи алкогольних напоїв. Сама ситуація ведення бойових дій не сприяє нормальному людському ставленню один до одного.

Всі напевно чули про Стокгольмський синдром? Це коли через певний час перебування у полоні, у людини виникає відчуття, що її покинули, що всім байдуже і її ніколи не звільнять, а потім заручник навіть починає симпатизувати тим, хто забрав у нього свободу. Якщо хтось з тих людей, які мене зараз чують, потрапить у таку ситуацію, я хочу, щоб вони знали: їх ніхто не покине. За них будуть боротися, вести перемовини, домовлятися та робити все, щоб вони залишилися живими і повернулися додому.

Яка відповідальність та покарання передбачені за викрадення людини, насильницького зникнення та захоплення заручників?

Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини

1. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини -

караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі діяння, вчинені щодо малолітнього або з корисливих мотивів, щодо двох чи більше осіб або за попередньою змовою групою осіб, або способом, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або таке, що супроводжувалося заподіянням йому фізичних страждань, або із застосуванням зброї, або здійснюване протягом тривалого часу, -

караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

3. Діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, або такі, що спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.*

* Викрадення людини (лат. raptio, raptus; англ. abduction, kidnapping, asportation) — протиправна заборона людині вибирати за своєю волею місце перебування або таємне чи відкрите її захоплення

* Найнебезпечнішою формою незаконного позбавлення волі є викрадення людини, тобто протиправне таємне або відкрите захоплення потерпілого, переміщення його з того місця, де він знаходився, та подальше утримання потерпілого викрадачем або іншою особою. Викрадення майже завжди супроводжується фізичним або психічним (погрози) насильством.

Стаття 146¹. Насильницьке зникнення

1. Арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі, вчинене представником держави, в тому числі іноземної, з подальшою відмовою визнати факт такого арешту, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі або приховуванням даних про долю такої людини чи місце перебування -

караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

2. Видання наказу або розпорядження про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, або невжиття керівником, якому стало відомо про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, його підлеглими заходів для їх припинення та неповідомлення компетентних органів про злочин -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до семи років.

Примітка. 1. Під представником держави в цій статті слід розуміти службову особу, а також особу або групу осіб, які діють з дозволу, за підтримки чи за згодою держави.

2. Під представниками іноземної держави в цій статті слід розуміти осіб, які діють як державні службовці іноземної держави або проходять військову службу у збройних силах, органах поліції, органах державної безпеки, розвідувальних органах, або осіб, які займають посади в зазначених або будь-яких інших державних органах чи органах місцевого самоврядування іноземної держави, утворених відповідно до її законодавства, або які діють за наказом таких осіб, а також представників іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України.

{Кодекс доповнено статтею 146¹ згідно із Законом [№ 2505-VIII від 12.07.2018](#)}

Стаття 147. Захоплення заручників

1. Захоплення або тримання особи як заручника з метою спонукання родичів затриманого, державної або іншої установи, підприємства чи організації, фізичної або службової особи до вчинення чи утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заручника -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

2. Ті самі дії, якщо вони були вчинені щодо неповнолітнього або організованою групою, або були поєднані з погрозою знищення людей, або такі, що спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

Стаття 149. Торгівля людьми

1. Торгівля людиною, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, його уразливого стану або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені щодо неповнолітнього або щодо кількох осіб, або повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища, або поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи

здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені щодо неповнолітнього його батьками, усиновителями, опікунами чи піклувальниками, або вчинені щодо малолітнього, або організованою групою, або поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства, або якщо вони спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

Примітка. 1. Під експлуатацією людини в цій статті слід розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиовлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність або примусове переривання вагітності, примусове одруження, примусове втягнення у зайняття жебрацтвом, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо.

2. У [статтях 149](#) та [303](#) цього Кодексу під уразливим станом особи слід розуміти зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям, збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин.

3. Відповідальність за вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання малолітнього чи неповнолітнього за цією статтею настає незалежно від того, чи вчинені такі дії з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу чи уразливого стану зазначених осіб або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, використання службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності, або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання її згоди на експлуатацію

*Торгівля людьми – здійснення з метою експлуатації вербування, перевезення, передачі, приховування чи отримання людей шляхом погрози силою або її застосування чи інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою чи вразливістю стану або шляхом підкупу у вигляді платежів чи вигод для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. Таке визначення торгівлі людьми дає "Протокол з попередження торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми", який доповнює Конвенцію ООН про боротьбу з транснаціональною організованою злочинністю.

Торгівля людьми – це сукупність таких ознак:

- вербування;
- перевезення;
- передача;
- продаж;
- усиновлення (удочеріння) у комерційних цілях, використання в порнобізнесі;
- використання у військових конфліктах;
- залучення до злочинної діяльності;
- трансплантація чи насильницьке донорство;
- примус до заняття проституцією;
- рабство і ситуації, подібні до рабства;
- примусова праця;
- залучення в боргову кабалу;
- використання шантажу, погроз, насильства.

Тож будьте УВАЖНИМИ до своїх рідних та близьких!!!!
БЕРЕЖІТЬ СЕБЕ!!! СЛАВА УКРАЇНІ!!!!!!